

Zaak C-240/24**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

27 maart 2024

Verwijzende nationaal orgaan:

Notariusz w Krapkowicach Justyna Gawlica - Krapkowice (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

16 maart 2024

Betrokken partijen:

N.T., O.T., S.T., BNP Paribas Fortis SA/NY

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Procedure tot intrekking of wijziging van een Europese erfrechtverklaring, ambtshalve ingeleid door een notaris als gevolg van een betwisting van de gevolgen van de Europese erfrechtverklaring door de bank waaraan deze is overgelegd. De verdeling van de kosten van een dergelijke procedure.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Bevoegdheid van de notaris om een prejudiciële procedure in te leiden. Uitlegging van artikel 71, lid 2, en artikel 69, lid 2, van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (PB 2012, L 201, blz. 107). Artikel 267 VWEU.

Prejudiciële vragen

1. Moet artikel 71, lid 2, van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad aldus worden uitgelegd dat een buitengerechtelijke autoriteit die een Europese erfrechtverklaring afgeeft, in een procedure tot intrekking of wijziging van een afgeleverde verklaring bevoegd is om krachtens artikel 267 VWEU een prejudiciële vraag te stellen?

Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord:

2. Staat artikel 71, lid 2, van voornoemde verordening toe dat de kosten van de procedure tot intrekking of wijziging van een afgeleverde Europese erfrechtverklaring naar nationaal recht worden opgelegd aan de bank die geen partij was in de procedure tot afgifte van de verklaring, geen verzoek tot intrekking of wijziging ervan heeft ingediend, maar de legitimerende werking van de haar overgelegde verklaring heeft betwist, met als gevolg dat de autoriteit van afgifte ambtshalve een procedure tot intrekking of wijziging van de verklaring heeft ingeleid, waaraan die bank heeft deelgenomen?

Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord:

3. Moet artikel 69, lid 2, van voornoemde verordening aldus worden uitgelegd dat de bank waaraan een geldig gewaarmerkt afschrift van de Europese erfrechtverklaring is overgelegd, niet bevoegd is om de hoedanigheid van erfgenaam van de in de verklaring gelegitimeerde persoon te betwisten?

Aangevoerde bepalingen van gemeenschapsrecht

Verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (PB 2012, L 201, blz. 107), in het bijzonder artikel 69, lid 2, en artikel 71, lid 2. Artikel 267 VWEU.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Ustawa Prawo o notariacie (wet tot invoering van een notariswet) van 14 februari 1991 (hierna: „notariswet”)

Artikel 5, lid 1. De notaris heeft recht op een vergoeding voor het verrichten van notariële handelingen tegen een met de partijen met inachtneming van een tarieflijst overeengekomen vergoeding;

lid 2. De in lid 1 bedoelde vergoeding omvat niet de reiskosten en andere noodzakelijke onkosten die de notaris in verband met het verrichten van de handeling heeft gemaakt;

lid 3. De minister van Justitie [...] bepaalt bij besluit de maximumtarieven van de notariële vergoeding voor de in lid 1 bedoelde notariële handelingen en de maximumbedragen waarmee de vergoeding kan worden verhoogd voor notariële handelingen die buiten het notariskantoor zijn verricht, rekening houdend met de waarde van het voorwerp en de aard van de notariële handeling, de complexiteit ervan, de werklast van de notaris, de tijd die aan het verrichten van de handeling is besteed en het algemeen belang dat een goede toegang tot notariële handelingen in de civielrechtelijke zaken waarborgt [...].

Artikel 79. De notaris verricht de volgende handelingen: [...]

1b) hij stelt handelingen betreffende de Europese erfrechtverklaring.

Artikel 83, lid 1. Tegen de weigering om een notariële handeling te verrichten kan de betrokkene binnen een week na kennisgeving van de weigeringsgronden of, indien hij niet binnen de gestelde termijn om mededeling van de weigeringsgronden heeft verzocht, vanaf de dag waarop hij van de weigering kennis heeft gekregen, beroep instellen bij de sąd okręgowy (rechter in eerste aanleg, Polen) die bevoegd is voor de zetel van het notariskantoor dat weigert de notariële handeling te verrichten. Het beroep wordt door tussenkomst van deze notaris ingesteld.

Artikel 89, lid 1. De partijen bij een notariële handeling zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de vergoeding die aan de notaris verschuldigd is.

Artikel 95 t. De notaris vermeldt in het proces-verbaal de afgifte, correctie, wijziging of intrekking van de Europese erfrechtverklaring of de schorsing van de rechtsgevolgen ervan, alsook de weigering om die handelingen te verrichten. [...]

Artikel 95 u, lid 1. De notaris betekent ambtshalve een uittreksel van het proces-verbaal betreffende de afgifte of weigering van de Europese erfrechtverklaring, met vermelding van de beschikbare rechtsmiddelen [...].

Artikel 95 v. Wanneer wordt vastgesteld dat er een grond is om de Europese erfrechtverklaring te wijzigen of in te trekken zoals bepaald in verordening [nr. 650/2012], kan de notaris deze ook ambtshalve wijzigen of intrekken.

Artikel 95 w. De notaris overhandigt ambtshalve een uittreksel van het proces-verbaal waarin de correctie, wijziging of intrekking van de Europese erfrechtverklaring of de schorsing van de rechtsgevolgen ervan of de weigering om deze handelingen te verrichten, zijn opgenomen, met vermelding van de beschikbare rechtsmiddelen. [...].

Artikel 95 x, lid 1. Tegen de handelingen van een notaris met betrekking tot de afgifte, correctie, wijziging of intrekking of schorsing van de gevolgen van een Europese erfrechtverklaring kan klacht worden ingediend. Artikel 83 is van overeenkomstige toepassing.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej z dnia 28 czerwca 2004 r. (besluit van de minister van Justitie van 28 juni 2004 inzake de maximumtarieven van de notariële vergoedingen) (Dz.U. 2020, punt 1473).

§ 10 bis, lid 2 bis. Voor handelingen betreffende de Europese erfrechtverklaring, met uitzondering van de in [...] bedoelde handelingen, bedraagt het maximumtarief 400 PLN.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 De erflaatster, K. T., was een staatsburger, met de Poolse en de Duitse nationaliteit, die zich in België had gevestigd. Ze was een kinderloze ongehuwde vrouw en haar naaste familie bestond uit haar ouders en zus, die in Polen woonden. Kort voor haar overlijden is K. T. in Polen geweest, waar zij voor een Poolse notaris een testament heeft opgemaakt waarin zij het Poolse recht heeft gekozen en haar zus als enige erfgenaam heeft aangewezen. Zij is op 6 februari 2023 overleden en had nog steeds haar gewone verblijfplaats in België.
- 2 De nalatenschap in België omvatte onder meer gelden op een bankrekening van BNP Paribas Fortis SA/NV (hierna: „bank”). De erfgename heeft bij een Belgische notaris een Belgische erfrechtverklaring aangevraagd. Aangezien het Poolse recht van toepassing is, is zij echter doorverwezen naar de Poolse autoriteiten.
- 3 Op 22 februari 2023 werd een testament geopend en afgekondigd bij het notariskantoor in Krapkowice (Polen). De ouders en de zus van de erflater, de wettelijk erfgename, hebben bij deze gelegenheid een forumkeuzeovereenkomst gesloten op grond van artikel 5 van verordening nr. 650/2012. Als gevolg van de erfrechtzaak heeft de Poolse notaris (hierna: „notaris in Krapkowice”) een erfrechtverklaring afgegeven waarin de zus van de erflater als enige erfgename wordt gelegitimeerd. Een uittreksel van deze akte ging vergezeld van een verklaring betreffende een authentieke akte inzake erfopvolging, die een bijlage uitmaakt aan uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 van de Commissie tot vaststelling van de formulieren bedoeld in verordening (EU) nr. 650/2012 (PB 2014, L 359, blz. 30). In deze verklaring beschreef de notaris in Krapkowice de gevolgen van de afgegeven erfrechtverklaring en heeft hij gewezen op het bindende karakter ervan in het rechtsverkeer.
- 4 De bank heeft de erfgenaam evenwel verzocht een Europese erfrechtverklaring (hierna: „EEV”) over te leggen. Op 5 juli 2023 gaf de notaris in Krapkowice een EEV af waarbij de zus van de erflater als enige erfgename is gelegitimeerd. De erfgename heeft dit document voorgelegd aan de bank, die vervolgens van haar een attest van het bevolkingsregister eiste waarin werd bevestigd dat de erflater inderdaad geen kinderen had, alsook een door een Belgische notaris afgegeven erfrechtverklaring.

- 5 De erfgename heeft de notaris in Krapkowice hiervan in augustus 2023 in kennis gesteld, waarna de notaris op 18 september 2023 aan de erfgename en de bank de juridische situatie heeft uitgelegd die voortvloeit uit de sluiting van de forumkeuzeovereenkomst en de afgifte van de EEV, heeft geweigerd enigerlei bevestigingen af te geven met betrekking tot de juistheid van de afgifte van de EEV en de bank heeft geïnstrueerd over de mogelijkheid om overeenkomstig artikel 71, lid 2, van verordening nr. 650/2012 een verzoek tot intrekking of wijziging van de EEV in te dienen. Hij heeft erop gewezen dat de EEV bindend blijft totdat zij wordt ingetrokken of gewijzigd.
- 6 Tegelijkertijd heeft de notaris in Krapkowice aangegeven dat als de door de EEV verleende legitimerende werking zou blijven worden betwist, hij zal overwegen ambtshalve een procedure tot intrekking of wijziging van die erfrechtverklaring in te leiden. Tegelijkertijd heeft hij benadrukt dat de inleiding van een dergelijke procedure procedurekosten met zich brengt (notariskosten, betekenings- en vertaalkosten).
- 7 Op 3 november 2023 heeft de notaris in Krapkowice, na informatie van de erfgename te hebben ontvangen dat de bank nog steeds de legitimerende werking van de EEV betwist, en gelet op het stilzweigen van de bank zelf, ambtshalve een procedure tot intrekking of wijziging van de EEV ingeleid, waaraan de erfgename, de ouders van de erflater en de bank hebben deelgenomen. Hij heeft een termijn van zes weken vastgesteld waarbinnen de partijen de notaris alle informatie en documenten moesten verstrekken die kunnen aantonen dat de EEV onregelmatig is. De gevolgen van de EEV werden niet geschorst.
- 8 De notaris in Krapkowice heeft de partijen meegedeeld dat deze procedure was ingeleid naar aanleiding van de weigering van de bank om de legitimerende werking van de EEV te erkennen, wat zou kunnen betekenen dat de bank in het bezit zou kunnen zijn van informatie of documenten die niet bekend zijn bij de autoriteit van afgifte van de EEV en die de juistheid van de verklaring zouden kunnen aantasten; hij heeft hen ook meegedeeld dat de uitkomst en het verloop van de procedure tot intrekking of wijziging van de EEV gevolgen zou hebben voor de kosten die aan de individuele partijen worden opgelegd, wat zal gebeuren in het proces-verbaal waarmee de procedure wordt afgesloten. Geen van de partijen heeft elementen aangevoerd die erop zouden kunnen wijzen dat de afgegeven EEV onregelmatig is.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

Praktijk bij de toepassing van de bepalingen inzake notariskosten

- 9 De contractuele afspraken over de vergoeding van de notaris bedoeld in artikel 5, lid 1, van de notariswet hebben geen betrekking op de handelingen die de notaris verricht in het kader van de uitoefening van de functie van rechter die over de nalatenschap uitspraak doet, maar op het werkerrein van de notaris dat verband

houdt met het opstellen van overeenkomsten. Ten eerste is het bedrag van de maximale notariskosten in erfrechtprocedures symbolisch en niet afhankelijk van de waarde van de nalatenschap. In deze categorie van zaken is er geen ruimte voor afspraken met partijen over de vergoeding van de notaris en wordt elke keer het uit het besluit voortvloeiende maximumtarief vastgesteld. Ten tweede heeft de notaris in Krapkowice in dit geval een publiekrechtelijke procedure ingeleid waarvan de uitkomst gevolgen kan hebben voor de aansprakelijkheid voor schadevergoeding uit hoofde van de bank, of voor de strafrechtelijke aansprakelijkheid voor het afleggen van valse verklaringen uit hoofde van de partijen bij de oorspronkelijke procedure tot afgifte van een EEV. De aard van de zaak en de noodzaak afstand tot partijen te bewaren, sluiten afspraken over de grootte van de notariskosten des te meer uit.

- 10 De notaris in Krapkowice benadrukt dit aspect, aangezien er in het verleden in de conclusie van advocaat-generaal Y. Bot van 17 mei 2017 in zaak C-658/17, WB (punt 92) onnauwkeurige opmerkingen naar voren zijn gebracht over de aan een Poolse notaris verschuldigde vergoeding voor het voeren van een procedure tot afgifte van een erfrechtverklaring.

De prerogatieven van de notaris binnen een nationale procedure en de rechtvaardiging van de bevoegdheid om een prejudiciële vraag te stellen.

- 11 De notaris in Krapkowice wijst erop dat hij zich toespitst op de bevoegdheid van de Poolse notaris om een prejudiciële vraag te stellen in het kader van een procedure tot intrekking of wijziging van de EEV. Deze kwestie moet worden onderscheiden van de kwalificatie van de Poolse notaris als rechter bij de uitoefening van andere bevoegdheden of in andere regelgevende contexten.
- 12 Op grond van artikel 71, lid 2, van verordening nr. 650/2012 heeft de Poolse wetgever de notaris als autoriteit van afgifte van de EEV, wettelijk verplicht om de afgegeven EEV ook ambtshalve te wijzigen of in te trekken indien deze niet met de werkelijkheid overeenstemt. Artikel 71, lid 2, van verordening nr. 650/2012 voorziet in dit verband in de toepassing, ambtshalve of op verzoek, van een passende procedure voor het onderzoek van de nauwkeurigheid van de erfrechtverklaring, hetgeen blijkt uit de formulering „indien is aangetoond dat de erfrechtverklaring of onderdelen daarvan niet met de werkelijkheid overeenstemmen”.
- 13 Het voorwerp van de gevoerde procedure is de nauwkeurigheid van de inhoud van de afgegeven EEV, als voorwaarde om deze te wijzigen of in te trekken en zo de erfrechtverklaring de legitimerende werking in het rechtsverkeer te ontnemen.
- 14 De vraag rijst of, in het kader van de beoordeling van de nauwkeurigheid van de EEV, door de notaris als autoriteit die een dergelijke verklaring afgeeft, de notaris rechterlijke bevoegdheden uitoefent in procedures tot intrekking of wijziging van de EEV. Het feit dat aan de buitengerechtelijke autoriteit van afgifte ook de bevoegdheid wordt toegekend om de EEV in te trekken of te wijzigen, impliceert

de noodzaak om geschillen te beslechten, zowel tussen partijen aan de oorspronkelijke procedure tot afgifte van een EEV, bijvoorbeeld in het geval van de latere bekendmaking van een testament, als in de betrekkingen met derden tegen wie de door de EEV gelegitimeerde erfgenamen hun rechten beginnen uit te oefenen en die de rechtstoestand kunnen betwisten die in de EEV is weerspiegeld en die op het moment van afgifte ervan onbetwistbaar was.

- 15 Elke autoriteit van afgifte, ook de buitengerechtelijke autoriteiten, moet dus in zaken betreffende de intrekking of wijziging van een EEV ook geschillen beslechten. Zonder een dergelijke beslechting kan zij niet beslissen over de intrekking of wijziging van de EEV.
- 16 De notaris in Krapkowice merkt op dat zonder toegang tot de institutionele infrastructuur die het recht van de Unie biedt voor organen die rechterlijke functies uitoefenen, zoals de prejudiciële procedure, de notaris niet in staat zal zijn om de functies van de autoriteit van afgifte op betrouwbare wijze uit te oefenen en de nauwkeurigheid van een eerder afgegeven EEV te garanderen.
- 17 Deze stand van zaken kan een negatieve invloed hebben op de in het rechtsverkeer geldende perceptie van EEV's die zijn afgegeven door buitengerechtelijke autoriteiten. Om de uniformiteit van de erfrechtverklaring zelf en de effecten ervan in alle lidstaten te behouden, is het noodzakelijk om de uniformiteit van de instelling van de autoriteit van afgifte te behouden. Indien de eenvormigheid van de instelling van de afgevende autoriteit wordt doorbroken door de invoering van eersterangs (gerechtelijke) en tweederangs (buitengerechtelijke) autoriteiten, zal dit ook in de realiteit van het rechtsverkeer leiden tot het ontstaan van eersterangs en tweederangs EEV's.
- 18 Dit probleem wordt niet opgelost door het rechterlijk toezicht dat door de Uniewetgever aan de rechterlijke instanties is toevertrouwd. De prerogatieven van rechterlijke instanties die uitspraak moeten doen op beroepen tegen beslissingen van de autoriteiten van afgifte is immers beperkt tot het controleren van de deugdelijkheid van de beoordelingen van de autoriteit van afgifte van de nauwkeurigheid van de erfrechtverklaring en strekt zich niet uit tot het rechtstreeks controleren van de nauwkeurigheid van de erfrechtverklaringen en het ambtshalve inleiden van een procedure over deze kwestie.
- 19 Wat de rol van de rechterlijke instanties in procedures inzake erfrechtverklaringen betreft, wijst de notaris in Krapkowice erop dat de meeste lidstaten er niet voor hebben gekozen om de functie van autoriteit van afgifte uitsluitend aan rechterlijke instanties toe te vertrouwen. In Polen, waar partijen kunnen kiezen tussen een rechterlijke instantie of een notaris als uitvaardigende autoriteit, hebben burgers een zeer duidelijke voorkeur voor een notaris. Het zou schadelijk zijn voor de belangen van de partijen indien Poolse notarissen de partijen telkens naar een rechterlijke instantie zouden moeten verwijzen, aangezien de door de notarissen afgegeven EEV op de lange termijn in andere lidstaten als een tweederangs EEV zouden worden behandeld.

- 20 De conclusie dat de autoriteit van afgifte die procedures voert om de EEV in te trekken of te wijzigen, gerechtelijke taken vervult, vindt ook steun in de systematiek van de verordening. In artikel 66, lid 5, van verordening nr. 650/2012 heeft de Uniewetgever het noodzakelijk geacht een procedure voor bewijsverkrijging in andere lidstaten in te voeren. Dit houdt verband met het feit dat de zaak in het stadium van de afgifte van de EEV niet betwist mag zijn [artikel 67, lid 1, zin 2, onder a), van verordening nr. 650/2012]. De autoriteit die de EEV afgeeft, is dus niet belast met het beslechten van geschillen en is naar het oordeel van de notaris in Krapkowice dus geen rechter die bevoegd is om gebruik te maken van instrumenten van justitiële samenwerking in burgerlijke zaken die voor de rechter zijn bestemd [vergelijk echter de prejudiciële vraag van het Amtsgericht Lörrach, als Duitse autoriteit die de EEV afgeeft, in zaak C-187/23, Albausy]. De situatie verandert echter na de afgifte van de erfrechtverklaring - in de fase van de procedure tot intrekking of wijziging van de erfrechtverklaring, waarin de autoriteit van afgifte ook een geschil moet beslechten. Daarom heeft de wetgever in artikel 71 van de verordening geen regeling herhaald die vergelijkbaar is met die van artikel 66, lid 5, van verordening nr. 650/2012.
- 21 De notaris in Krapkowice is van mening dat hij in casu een rechterlijke functie uitoefent in die mate dat kan worden aangenomen dat hij bevoegd is om een prejudiciële vraag te stellen die relevant is om uitspraak te doen over de intrekking of wijziging van de EEV. Gelet op de uitkomst van de procedures in de zaken C-658/17, WB, en C-387/20, OKR, heeft hij de prejudiciële vraag echter het voorwerp laten uitmaken van een afzonderlijke prejudiciële vraag.

3. Relevantie van het voorwerp van de tweede en derde vraag voor het onderzoek van de zaak

- 22 De notaris in Krapkowice heeft ambtshalve een procedure ingeleid om de gronden voor de intrekking of wijziging van de in het rechtsverkeer bestaande EEV op te helderen. De aanhoudende twijfels van de bank over de juridische gevolgen van de aan haar voorgelegde EEV hebben de notaris doen aannemen dat de bank gegronde redenen had om de rechtmatigheid van de betreffende EEV in twijfel te trekken. Hierdoor, en vanwege de centrale rol van de bank bij het ophelderen van feitelijke twijfels, krijgt de bank de status van partij.
- 23 De nationale procedure bevindt zich in een eindfase. De beëindiging van de procedure brengt tegelijkertijd de verrekening van de kosten ervan met zich mee. Deze kosten bestaan uit de vergoeding die verschuldigd is aan de notaris voor zijn handelingen in de zaak, de kosten van de noodzakelijke vertaling in het Nederlands van de brieven die tijdens de procedure aan de bank zijn gestuurd en de kosten van betekening.
- 24 Het wettelijke model van hoofdelijke aansprakelijkheid van partijen bij notariële handelingen, dat overigens formeel alleen betrekking heeft op de vergoeding van de notaris en niet op andere proceskosten, is in de praktijk ook bij deze

vergoeding slechts een uitgangspunt voor de toepassing van de in de praktijk van het rechtsverkeer ontwikkelde gebruikelijke richtsnoeren met betrekking tot de verdeling tussen partijen van notariskosten in de ruime zin.

- 25 Een van die richtsnoeren is dat de erfgenaam de kosten van de erfrechtprocedure draagt. Dit heeft echter betrekking op de kosten van procedures die kennelijk noodzakelijk zijn om de hoedanigheid van erfgenaam te verkrijgen of te bevestigen, en niet noodzakelijkerwijs op procedures om de EEV in te trekken of te wijzigen.
- 26 Een ander richtsnoer die de verdeling van procedurekosten regelt, houdt in dat rekening wordt gehouden met de mate waarin de betrokken partij heeft bijgedragen aan de noodzakelijke of gedeeltelijke kosten van de handeling in kwestie. Een gekwalificeerde variant van deze richtlijn bestaat erin een partij te veroordelen tot de kosten die zijn veroorzaakt door een onbehoorlijk of kennelijk onrechtmatig gedrag.
- 27 In casu zal de notaris in Krapkowice bij het afsluiten van de procedure moeten beslissen over de verdeling van de proceskosten tussen voornamelijk de testamentaire erfgenaam van de EEV en de bank. Een andere mogelijkheid is dat de kosten niet bij de partijen worden gelegd vanwege van de omstandigheden van de zaak en dat de notaris bijgevolg deze kosten draagt.
- 28 Wat hier dus van belang is, is de beoordeling van de houding van de bank die de aanleiding vormde voor het inleiden van een procedure tot intrekking of wijziging van de erfrechtverklaring. De twee prejudiciële vragen zijn beide bedoeld om deze beoordeling te maken met het oog op een uitspraak over de kosten.
- 29 Met zijn tweede vraag wenst de notaris in Krapkowice te vernemen of de verordening de toepassing van het nationale recht inzake kosten toestaat en zich er niet tegen verzet dat dergelijke kosten ook worden opgelegd aan een persoon die geen partij was in de oorspronkelijke procedure tot afgifte van de EEV en die niet om intrekking of wijziging van de EEV heeft verzocht, maar die partij is geworden in de procedure tot intrekking of wijziging van de EEV vanwege de betwisting van de legitimerende werking van de verklaring. Het gaat dus om een mogelijk Unierechtelijk kader voor de regeling van de kosten naar nationaal recht of van de bij toepassing van het nationale recht bestaande eigen bevoegdheid om kosten te verdelen op een wijze die afwijkt van de uit de wet voortvloeiende hoofdelijke aansprakelijkheid.
- 30 Bij een ontkennend antwoord op de tweede vraag zou dit uitsluiten dat de proceskosten aan de bank worden opgelegd. Indien de tweede vraag bevestigend wordt beantwoord, moet daarentegen in aanmerking worden genomen in hoeverre de bank, door te weigeren de gevolgen van de legitimerende werking van de EEV te erkennen, de regels van gemeen recht heeft geschonden. Het antwoord op de derde vraag zal aan het einde van de nationale procedure doorslaggevend zijn voor

de beslissing in hoeverre de bank in de proceskosten moet worden veroordeeld indien zij weigert de gevolgen van de erfrechtverklaring te erkennen.

4. Juridische overwegingen met betrekking tot het voorwerp van de tweede prejudiciële vraag

- 31 De kwestie van de proceskosten is door de Uniewetgever volledig buiten het toepassingsgebied van verordening nr. 650/2012 gelaten en lijkt bij het nationale recht te zijn gelegd.
- 32 Het lijkt er dus op dat, binnen de algemene beperkingen van het Unierecht, de manier waarop de procedurekosten worden geregeld, wordt overgelaten aan de nationale wetgevers en de toepassing van het nationale recht door de autoriteiten van afgifte. Het lijkt dus geoorloofd om overeenkomstig het nationale recht de kosten op te leggen bij elke partij bij de procedure tot intrekking of wijziging van de erfrechtverklaring.
- 33 De notaris in Krapkowice heeft de bank als partij erkend in de veronderstelling dat de aanhoudende betwisting door de bank van de legitimerende gevolgen van de EEV ertoe heeft geleid dat de bank een procesbelang heeft bij de uitkomst van de procedure tot intrekking of wijziging van de verklaring. De uitkomst van deze zaak is namelijk van invloed op de mogelijke aansprakelijkheid van de bank voor schade als gevolg van die betwisting. De erkenning van de bank als partij is ook bevorderlijk voor de efficiëntie van het onderzoek naar de gronden voor intrekking of wijziging, dat bij de huidige stand van ontwikkeling van het Unierecht zou worden belemmerd, aangezien buitengerechtelijke uitgevende instanties zelfs in verordening nr. 2020/1784 geen toegang hebben gekregen tot de institutionele infrastructuur. Ten slotte is de notaris in Krapkowice van mening dat de procedure tot intrekking of wijziging van de EEV de principiële procedure moet zijn om de nauwkeurigheid van de EEV te onderzoeken. Hij beschouwt de toekenning van de hoedanigheid van partij aan de bank als een kwestie die uiteindelijk in de nationale procedure wordt beslecht en eventueel in een nationale klachtenprocedure wordt getoetst.

5. Juridische overwegingen met betrekking tot het voorwerp van de derde prejudiciële vraag

- 34 De literatuur wijst op twee niveaus waarop privaatrechtelijke entiteiten gerechtigd zouden zijn te weigeren de legitimerende effecten van een aan hen voorgelegde EEV te erkennen. De eerste is de wilsautonomie, waarvan het belang in deze context vooral in de Duitse rechtsleer wordt benadrukt. Volgens deze benadering zijn privaatrechtelijke partijen gerechtigd om te beoordelen of het aan hen overgelegd gewaarmerkt afschrift van de EEV de hoedanigheid van de erfgenaam afdoende aantoot. Dergelijke stellingen berusten met name op het niet-normatieve karakter van overweging 69, derde volzin, van verordening

nr. 650/2012 en op de beperking van de wettelijke verplichting tot erkenning van de legitimerende werking van de EEV tot de autoriteiten van de lidstaten.

- 35 De notaris in Krapkowice betwist de stelling dat de verplichting om de legitimerende werking van de EEV te eerbiedigen uitsluitend op de autoriteiten van de lidstaten rust. Artikel 69, lid 1, van de verordening verplicht volgens haar tot de eerbiediging van deze gevolgen in de rechtsgebieden van de lidstaten, daaronder begrepen de eerbiediging door de privaatrechtelijke instanties. Wanneer de Uniewetgever de verordening alleen tot de lidstaten of hun autoriteiten richt, komt dit tot uiting in de formulering van de bepalingen (zie artikel 4 van verordening nr. 650/2012).
- 36 De notaris in Krapkowice weet niet of dit het geval is in de Belgische banksector, maar er zijn hele sectoren van dienstverlening in de lidstaten, en in ieder geval in Polen, waarin economisch machtige actoren systematisch en stelselmatig financiële verstrekkingen weigeren die verschuldigd zijn aan natuurlijke personen, waaronder consumenten. De notaris in Krapkowice verzet zich ertegen dat aan de schuldenaar de bevoegdheid wordt toegekend om te beoordelen of de schuldeiser, vanuit het oogpunt van deze schuldenaar, zijn hoedanigheid van erfgenaam naar behoren heeft aangetoond door een kopie van de EEV over te leggen.
- 37 Een tweede niveau waarop de legitimerende werking van de EEV soms worden gerelativeerd, is de aard van de verklaring zelf, die verondersteld wordt slechts een bron te zijn van een weerlegbaar vermoeden van de juistheid van de gecertificeerde rechtstoestand. Verwijzend naar de Duitse doctrine wijst de notaris in Krapkowice er in dit verband op dat de bank in een dergelijk geval het recht zou hebben om de inhoud van de EEV niet te volgen en bij de erfgenaam aan te sturen op een rechterlijke procedure over een rechtsvordering tot betaling in België.
- 38 De notaris in Krapkowice wijst er echter op dat een EEV die slechts het beginpunt zou zijn van een bewijsprocedure betreffende de status van de door de verklaring in de verschillende lidstaten toegekende legitimerende werking aan de houder ervan, een weinig efficiënt instrument zou zijn. Verordening nr. 650/2012 voorziet niet alleen in het beginsel van concentratie van de bevoegdheid in één lidstaat, maar concentreert ook de bevoegdheid om een procedure tot intrekking of wijziging van een erfrechtverklaring te voeren. Bijgevolg kan de nauwkeurigheid van het attest niet worden beoordeeld door de autoriteiten van andere lidstaten, met inbegrip van de rechterlijke instanties van de staten die het attest gebruiken, die gebonden zijn door de inhoud van de EEV. Het is namelijk een vorm van juridische integratie die verder gaat dan de klassieke verplichting om beslissingen te erkennen. Deze opvatting van de EEV wordt ook ondersteund door de eenvormige uitlegging van de EEV en de gevolgen ervan in alle lidstaten, die niet zou kunnen worden gehandhaafd indien in elke lidstaat de gevolgen van de verklaring zouden kunnen worden geverifieerd op basis van lokale bewijsregels.

- 39 De juistheid van de weergave in de EEV over de materiële rechtstoestand wordt dus alleen beoordeeld in de staat van afgifte. In de staat van gebruik daarentegen ontheft de EEV de gelegitimeerde erfgenaam van de bewijslast met betrekking tot de gecertificeerde status op een manier die bindend is voor zowel juridische deelnemers aan het rechtsverkeer, als aan rechterlijke instanties die mogelijk met dit aspect als prejudiciële vraag worden geconfronteerd. Een bank die weigert de legitimerende werking van een EEV te erkennen, lijkt aldus in strijd te handelen met de regels van gemeen recht.

WERKDOCUMENT